

SOMMER

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN

NR.4, 17. ÅRGANG, AUGUST 2009

Læs om: Skulpturværksted, Generalforsamling, Ingrid Katrine Villesen udstilling, Foredrag om Erik Henningsens højskolemaleri, Koncert ved Louise Fribo og Carol Conrad, Elof Risebye udstilling, Et portræt af en ung digter, Forfatteren Kim Leine samt om Morten Løbner Espersens kæmpekrukke

KOT NR. 4, 17 ÅRGANG 3

K.O.T. Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum. Bladet udkommer fire gange årligt

Redaktion:

Kirsten Abelsen (ansvarshavende)

Teresa Nielsen

Lay-out skabelon:

www.helle-jensen.dk

Tilrettelæggelse:

Frederik Madsen

Oplag: 900 stk.

Trykning: Rødding Bogtrykkeri

Abonnement: Medlemmer af kunstforeningen får bladet tilsendt.

Bladet ligger fremme på museet og sendes til museets samarbejdspartnere.

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

Formand: Frode Bertelsen

Ludvig Schrødersvej 10D, Askov

6600 Vejen

tlf. 7536 2192

karenfrode@vejen-net.dk

Redaktør: Kirsten Abelsen

Øster Allé 4

6600 Vejen

tlf. 7536 4786, mob. 4142 6220

kirsten.abelsen@email.dk

Forside:

Agnes Slott-Møllers udaterede plakat, Sommer: Den nederste annoncering for et tidsskrift er skåret fra til fordel for bladets logo og indhold, se helheden side 4.

Erhvervet juni 2009, inv.VKV 2307.

INDHOLD

Nyt fra Vejen Kunstmuseum, side 3

Efterårets skulptur- og springvandsværksted, side 7

Generalforsamling i Museums- og Kunstforeningen, side 8

Kunstgenstande til bortlodning, side 9

Ingrid Katrine Villesen, side 10

En højskolefortælling, side 11

Louise Fribo og Carol Conrad, side 14

Internettets velsignelser - historien om et portræt, side 16

Elof Risebye - sorgens maler, side, 19

“Kalak” af Kim Leine, side 21

Morten Løbner Espersen, side 22

NYT FRA VEJEN KUNSTMUSEUM

Museets seneste store særudstilling *Keramik i lange baner* - hvor der blev gjort status over keramiksamlingens over 850 værker - fik en overvældende god modtagelse med fyldig pressedækning på landsplan. Et stort besøg fra hele landet afspejlede, at mange er villige til at køre langt for at følge museets keramiksamling. Den tilhørende store bog med punktnedslag i 120 års dansk keramikhistorie har der også været rigtig godt salg i med bestillinger fra nær og fjern. Hen mod slutningen af udstillingen skrev Gerda Nielsen den 24. maj i gæstebogen: *Flot udstilling, gem nu ikke det hele i magasin*. Som ønsket, er mest muligt indarbejdet i den permanente keramiksamling, men hen ved 14 flytekasser måtte sættes på magasin. Her midt under renoveringen af Troldespringvandet er det ikke lige tid til at igangsætte en større om- og tilbygning til museet! Den er dog tiltrængt, om der skal blive plads til den rige samling.

I den permanente Keramiksamling er der i montrene udenom samlingen af Niels Hansen Jacobsens stentøjsarbejder nu endnu mere komprimerede opstillinger på hylderne med den perspektiverende samling af dansk stentøj og kunstnerkeramik fra hans tid til i dag.

I forlængelse af udstillingen har museet erhvervet to lågkrukker med dekorative knopper udformede som henholdsvis en dinosaur og en hårkæmmende kvinde. De er udført af Carl Halier og Arne Bang i 1927 på deres fælles værksted, Københavns Stentøjsbrænderi på Frederiksberg. På auktion i Holstebro har museet netop erhvervet en samling af Bjørn Nørgaards keramiske skitser fra 1970'erne og 80'erne, og som gave er endnu en fin Karl Schröder vase kommet til samlingen.

Gave fra C. L. Davids Legat for Slægt og Venner

Tirsdag den 2. juni, netop som *Keramik i lange baner* blev taget ned, modtog Vejen Kunstmuseum et glædeligt brev fra C. L. Davids Legat for Slægt og Venner med besked om, at der var bevilliget penge til erhvervelse af to værker af Malene Müllertz. Som et nutidigt perspektiv på Agnes Slott-Møllers historiske malerier står Müllertz' to keramiske "kurve" fremme i montren nedenfor trappen op til udstillingen og er flotte beviser på, hvad en nulevende kvindelig kunstner finder på.

Malene Müllertz' produktion viser en nysgerrighed overfor lerets muligheder. Over årene har hun virtuost leget med form og dekoration, ofte i en raffineret forfinelse, der dog altid fastholder lerets jordbundethed. Stærke er de, de ellers så spinkelt udseende beholdere!

Under et besøg på værkstedet hos Malene Müllertz trådte disse to værker særligt frem. De danner et fint par og fortæller samtidig en del om kunstnerens arbejdsgange og formsprog. Det ene stykke er en gennembrudt kurveform, der mellem de vandrette bånd er smykket med pileformede stykker med lerintarsia – et spil mellem ler i forskellige farver. Det andet værk er fra den nyeste fase i hendes arbejde – en

På auktion har museet erhvervet Bjørn Nørgaards skitse fra 1979 i uglaseret rødler til portalen ved Gladsaxe Bibliotek, H 22,1 x 15,9 x 4,6 cm

Som gave har museet modtaget to af Malene Müllertz' stentøjsarbejder fra 2008.

Fra samleren John Hunov, der har udlånt Agnes Slott-Møller udstillingens plakatmotiv med den svævende Blidelil, har museet købt hendes sjældne plakat med de dekorative valmuer.

videreudvikling af nogle af de tendenser, der sås på hendes separatudstilling på Kunstindustrimuseet sidst på året 2007. Den cylindriske form er præget af en mellemøstlig ornamentik, hvor hun gennembyrder tilspidsede bladformer, og samler med små "knopper", der sidder løst igennem centralt placerede huller. Alle gæster burde kunne tage den op og stille rotere "kurven". Gradvist glider de små "knopper" frem og tilbage gennem deres huller i leret, bevægelig keramik, og giver en smuk lyd. Imponerende er den håndværksmæssige kunnen, der ligger bag, og gør det muligt, at de små "knopper" er brændt med og fortsat kan være i bevægelse i forhold til grundformen. Her er et markant eksempel på udforskning af både lerets bæreevne og af dets klang.

De kvindelige kunstnere – nye værker til samlingen

I forbindelse med åbningen af Agnes Slott-Møller udstillingen benyttes lejligheden til at omtale nødvendigheden af med positiv særbehandling at fremhæve de talentfulde kvindelige kunstnere, der beviseligt har og har haft meget sværere ved at trænge igennem end mændene. Netop derfor er det vigtigt at få muligheden for at samle et værk som Agnes Slott-Møllers. Til samlingen har museet netop fået mulighed for at købe hendes flotte plakat med valmuerne.

Ved ferniseringen blev også Susanne Whittingham fremhævet. For et par år siden stod hun for en skattet julekalenderudstilling, og hun har nu leveret gådefulde raslekugler, der til udfordring af gæsternes syns-, føle- og høresans er lagt i en kurv under flyglet i Skibelundsalen – kom og prøv dem af, og find den karakteristiske LEGO lyd! Ved ferniseringen blev der også lejlighed til at fortælle om en gave fra Jytte Hjuler, Ribe, en akvarel af Susette Holten (1863-1937), der var søster til Niels og Joachim Skovgaard. I museets faste samling vil tulipan buketten sammen med Agnes Slott-Møllers plakat være med til at vise gode værker af fortidens talentfulde kvindelige kunstnere. Blomster hører til en af de ufarlige motivtyper, som kvinderne i tiden omkring 1900 kunne arbejde med. Men ve den af dem, der - som Agnes Slott-Møller - vovede sig ind på de særligt agtede kategorier som historiemaleriet. Da faldt hammeren nådesløst, som da hun stillede op med sit mægtige maleri af Niels Ebbesen. Kritikerne skulle nok finde en måde at pille den store, flotte komposition fra hinanden, om ikke andet en anke over en bue, som kunstneren dog kunne bevise hørte tiden til.

Som gave fra Jytte Hjuler har museet fået Susette Holten Skovgaards akvarel af en tulipanbuket.

Billedskolen og bannere på Museumspladsen

Da Rådhuspladsen i foråret var under omlægning, og ikke ville være tilgængelig til open-by-night den 1. maj 2009, henvendte handelstandsforeningen sig til den ene af Vejen Billedskoles undervisere, billedhuggeren Sophus Ejler Jepsen. Kunne der findes en kunstnerisk løsning på udsmykning af Rådhuspladsens indhegning? Hans bud var, at hans hold i Vejen Kunstmuseums projekt, *Kunstnermøder* samt hans billedskolehold i Ungdomsskoleregi kunne være med til at lave flotte bannere,

så der kunne være levende ungdomsstatement på gitteret, der indhegnede Rådhuspladsen. Der blev taget afsæt i årets hippy-tema, der afspejledes i flower-power temaer og peace-tegn.

Resultatet blev flotte, energifyldte billeder, der dannede baggrund for strømmen af gæster til open-by-night. En flok teenagere konstaterede i forbifarten om aftenen den 1. maj, at "De ser ret fede ud!" På en god placering i Nørregade havde Sophus Ejler Jepsen opsat Vejen Billedskoles stand med en stor, rød parasol, hvorunder der var borde og bænke. Der kunne man sætte sig ved bøtterne med tuscher og for

På stakittet til arbejdspladsen omkring Troldespringvandet er ophængt "ungdomsstatements" udført under projektet "Kunstnermøder" og af billedskoleelever.

blot 5 kr. pr. stk. tegne og få lavet sit eget badge. Ungerne kom strøm-mende til fra alle sider. Klogt konstaterede en dreng til sin kammerat: "Her kan vi lave badges som dem, der ellers koster 20 kr. Vi kan helt selv bestemme præcis hvordan de skal se ud - og for bare 5 kr.!" Folk taklede udnyttelsen af det runde felt ret forskelligt. Nogle lavede et badge for hvert bogstav i deres navn, andre havde super sans for at få deres initialer kringlet sammen, så de flot udnyttede det runde format. Badgemaskinen var rødguldende, og nåede at indtjene 500 kr. Billedskolen samler ind, så der på sigt kan købes endnu en computer – ud over de tre, som der netop fra NORDEA fonden er kommet 15.000 kr. til at indkøbe. Mange tak for den gode opbakning!

Bannerne gav aftenen igennem stemning på Rådhuspladsen, men blev taget ned sidst på aftenen og lagt på lager. De er blevet fotograferet, og kan ses på museets hjemmeside. 21 af dem er nu ophængt på byggepladsindhegningen på Museumspladsen.

Status på renoveringen af Troldespringvandet

Der kom desværre byggeskader på den støbte kumme. De er blevet udbedret, og arbejdet genoptages i august. Da der ligger byggemateriale på pladsen, er det besluttet at bibeholde byggepladsindhegningen og pryde det med nogle af de flotte bannere.

På dette gamle foto ses, hvordan det oprindeligt brandvarme vand om vinteren stod som mosekonebryg omkring Trolden.

1892 udførte Hansen Jacobsen *Døden og Moderen* med afsæt i H. C. Andersens *Historien om en Moder*.

Der bliver jævnligt spurgt, hvornår Troldespringvandet igen står klart. Med vilje har der fra starten IKKE været fastlagt en deadline. Med dette store projekt er det afgørende at få den bedst mulige løsning. Tingene må tage den tid, der kræves.

Renovering af Døden og Moderen

På Museumspladsen står et udvalg af Niels Hansen Jacobsens skulpturer. Tættest på museet ses hans hovedværk, *Skyggen*, samt hans gennembrudsværk, *Døden og Moderen*. Motivet fandt han hos H. C. Andersen i en stærkt gribende fortælling om at miste. Læs mere om det ved på www.vejenkunstmuseum.dk, klik på Hansen Jacobsen i den øverste tværbjælke og vælg så NHJ og H.C. Andersen i venstre menu. Skulpturen er skattet af mange, og giver

året rundt afsæt for tankevækkende konstruktive samtaler om livet og døden.

En nat i sommeren 2007 lykkedes det en flok hærværksfolk at vride *Døden og Moderen* ud af sin forankring. Desværre må de have lagt så mange kræfter i, at skulpturen i styrtet med grønsværen ramte med en sådan kraft, at leen brækkede af. Vognmand Karsten Hansen skal have tak for straks at stille kørsel vederlagsfrit til rådighed, så skulpturen kunne komme til Danmarks "bronzedoktor", Leif Jensens bronzestøberi i Bagsværd.

Skaden blev kyndigt udbedret, men samtidig viste det sig, at andet og værre var ved at overgå skulpturen. Opildnet af billedkunstneren Asger Jorn gik man i 1960'erne i gang med at overføre en række af Hansen Jacobsens skulpturer fra den skrøbelige gips til den varige bronze. *Militarismen*, *Friheden*, *Vølven*, *Natten* samt *Døden og Moderen* blev støbt i Italien med Haugen Sørensen som den derboende kunstneriske konsulent. I det varme Italien er der ikke tradition for at fjerne støbekernen indeni skulpturerne. Men denne masse giver i længden problemer i det vinterkolde og våde Norden. Gradvist har den kalkholdige masse arbejdet indeni skulpturen, og lækker nu tydeligt igennem. Løsningen skitseredes – skulpturen måtte lukkes op, og massen skulle fjernes manuelt. Det er en omstændelig proces, og dermed ret bekostelig. Der blev sendt en ansøgning til *Billedhugger, Professor Gottfred Eickhoff og Hustru, Maleren Gerda Eickhoffs Fond*. Fondsbestyrelsen har bevillet 10.000 kr. i støtte til den tiltrængte sikring af *Døden og Moderen*. Skulpturen skulle være på plads på sin ellers tomme sokkel på Museumspladsen hen sidst i september i år. ■

EFTERÅRETS SKULPTUR- OG SPRINGVANDSVÆRK- STED FOR KOMMUNENS 5. KLASSE

Mens vi venter på Troldespringvandet, bliver der nu en enestående chance for at elever kan komme ned på byggepladsen og skabe deres eget springvand. I ugerne 37 - 41 og 43 - 44 står billedhugger Sophus Ejler Jepsen klar med et tre timers program der guider dem igennem idéudvikling, formgivning og teknik, så klasserne kan få erfaringer med gips og skulpturfremstilling.

Workshoppen åbner op for tværfaglige dialoger: I forhold til sprogfagene dansk, engelsk og tysk er det sjovt at se på Niels Hansen Jacobsens fortolkninger af H.C. Andersen, Shakespeare og Brdr. Grimms fantastiske fortællinger: Hvordan bliver ord til skulpturer? I forhold til matematik har billedhuggere gennem årtusinder arbejdet med talforhold, altså brøker og proportioner - læren om det skønne: Hvor mange gange går fodens længde op i kroppens højde og øjets bredde i ansigtet. Hvordan skalerer man formen op og ned? I forhold til natur & teknik er springvandets fysik en sand ønskebrønd af spørgsmål: Hvordan får man vandet til at springe... altså løbe opad?

Takket være god fondsstøtte er forløbet et gratis tilbud til alle 5. klasser i Vejen Kommune. Tilmelding sker til Marianne Mulvad på Vejen Kunstmuseum - mandag-fredag 8.30-14 på tlf. **75360482**, eller på mail: **mmp@vejenkom.dk**. Er klasserne hurtigt ude, kan de nå at booke 2x3 timer, så de kan komme i dybden med skulpturarbejdet ■

Fotos fra uge tre i projektet Kunstnermøder 2007, hvor billedhugger Tine Hecht-Pedersen underviste i arbejdet med gips.

GENERALFORSAMLING

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

Torsdag den 10. september 2009
kl. 19.30 på Vejen Kunstmuseum

DAGSORDEN

Udsendt til kunstforeningens medlemmer i uge 32

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Kassererens beretning
4. Fastsættelse af kontingent - nuværende 175,00 for enlige og for to på samme adr. 300,00
5. Indkomne forslag - skal være formanden i hænde senest 1. september
6. Valg til bestyrelsen
På valg er:
Kirsten Abelsen - modtager genvalg
Niels Peder Jessen - modtager genvalg
Claus Jacobsen - modtager genvalg
Lizzi Nielsen - modtager ikke genvalg
Valg af suppleant
7. Valg af revisor
Valg af revisorsuppleant
8. Orientering fra Vejen Kunstmuseum ved museumsleder Teresa Nielsen
9. Eventuelt

Efter generalforsamlingen er der bortlodning af gevinster - se gevinstliste her i bladet.

Der vil være kaffebord og underholdning af elever fra Vejen musikskole.

Bestyrelsen ■

Blandt alle medlemmer trækkes lod om:

- a. Lene Lumby: Akvarel
- b. Ragn Leifur Jounsdóttir: Tryk
- c. Randi Platz: Krukke
- d. Jane Muus: Grafik
- e. Inga Vestergård Sørensen: Krukke
- f. Martha Larsen: Kultegning
- g. Poul Anker Beck: Farvetryk
- h. Leif Lautrup-Larsen: Stentøj – bog

Inge Lise Westmanns tryk,
"Grønlandsk fjeld".

Medlemmer, der er til stede på generalforsamlingen vælger i den rækkefølge de udtrækkes. Øvrige indkaldes til et møde, hvor gevinsterne vælges i den rækkefølge, man har vundet på generalforsamlingen.

Blandt fremmødte medlemmer trækkes lod om:

- a. Randi Platz: Krukke med figur
- b. Allan Nordmark: Grafik
- c. Knud Kyhn: Akvarel
- d. Inge Lise Westmann: Tryk
- e. Rene Tancula: Oliekridt
- f. P.O. Hansen: Fra Færøerne – bog
- g. Teresa Nielsen: Keramik i lange baner – bog
- h. Teresa Nielsen: Keramik i lange baner – bog

Akvarel af Lene Lumby.

INGRID KATRINE VILLESEN

Ingrid Katrine Villesen udstiller på Vejen Bibliotek fra den 23. oktober til den 26. november 2009

Hun har som maler en meget markant, personlig stil. Hun er en fin kolorist og hendes oliebilder er malet i sommerlyse lette farver med dyb intensitet og stor stoflighed.

Malingen er påsat lag på lag med spartlen, og hun behersker spartelteknikken suverænt. Figurerne fremstår karakteristisk og elegant anfyldt med en enkelt "skrab" med spartlen.

Hun er inspireret af sin opvækst på en vestjysk gård og beskæftiger sig i motivvalg med livet på landet, og naturen befolket med mennesker og dyr, som hun stemningsfuldt indfanger.

Ingrid Katrine Villesen er uddannet på Det Fynske Kunstakademi. ■

Ingrid Katrine Villesen - markant, personlig stil. i lette lyse farver

EN HØJSKOLEFORTÆLLING

med Agnes Slott-Møllers *Dagmarrelief* centralt placeret

Eftermiddagsarrangement på Vejen Kunstmuseum
lørdag den 29. august 2009 kl. 13-17

Af Teresa Nielsen museumsleder

I samarbejde med journalist Bodil Grue Sørensen (en slægtning til museets arkitekt) og lektor Torkil Funder, Ribe, vil der blive sat fokus på et udvalg af de centrale højskolepersonligheder i Erik Henningsens maleri "Et Foredrag i Dagmarsalen, Askov Højskole".

PROGRAM

13.00-13.30 Torkil Funders fortæller om maleriets baggrund
13.30-14.15 Ingeborg Appel om Schrød'erne og Appel'erne
14.30-15.00 Bent Mortensen om H. F. Feilberg
15.00-15.30 Povl-Otto Nissen om Poul la Cour
15.30-16.00 KAFFEPAUSE – Agnes Slott-Møller udstillingen kan ses
16.00-16.30 Bodil Grue Sørensen om Niels Ebbesen Grue m.fl.
16.30-17.00 Karsten Eskildsen om Heinrich Nutzhorn

Billetter à 50 kr. kan købes på forhånd på museet

To fluer med et smæk! Agnes Slott-Møller udstillingen og renoveringen af Ribe Kunstmuseum giver Vejen Kunstmuseum lejlighed til at kaste lys på både Agnes Slott-Møllers *Dagmarrelief* og ganske særligt på et fascinerende billede af den danske højskoles historie – en afgørende faktor i Vejen-egnens udvikling. Rammen om fortællingerne er det berømte maleri *Et Foredrag i Dagmarsalen, Askov Højskole*, som Erik Henningsen (1855-1930) udførte i 1903. En mindre udgave tilhører Ribe Kunstmuseum, men er på visit i Vejen under Agnes Slott-Møller udstillingen.

Agnes Slott-Møllers *Dagmarrelief* var et af hendes forarbejder til en stor reliefudsmykning til Københavns Rådhus – en konkurrence, som hun vandt i 1895. *Dagmarrelieffet* findes i mindst to eksemplarer. Det ene tilhører Teaterhøjskolen Rødkilde – og vises på udstillingen, mens det andet tilhører Askov Højskole, og fortsat er på sin faste plads i avisstuen, der ligger lige frem, når man i dag træder ind ad Askov Højskoles hovedindgang – kun få kilometers travetur fra museet!

Erik Henningsens maleri fra 1902 af Ludvig Schrøder på talerstolen på Askov Højskole. Tilhører Ribe Kunstmuseum, udlånt til Agnes Slott-Møller udstillingen.

Men hvordan kom *Dagmarrelieffet* til Askov? Undersøgelser har endnu ikke ført til fremdragelse af passager, hvor Askov Højskoles legendariske *Gründer*, Ludvig Schrøder, udtaler sig om værket. I min forskning om Skibelund Krat har det ellers vist sig, at han dygtigt forstod at inddrage kunstnere og mæcener for at fortælle sin *Skibelund Saga*, og højskolen har skabt en egen formverden gennem brug af højskolekunstnere som brødrene Skovgaard, P. V. Jensen-Klint, Andreas Bentsen, Johs. Kragh, Elise Konstantin-Hansen og Niels Hansen Jacobsen. Men omkring relieffet ser Ludvig Schrøder ud til at have været

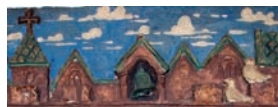

Agnes Slott-Møllers *Dagmarfrise*, som den tager sig ud på Askov Højskole.

tavs. En tanke om, at opsætningen næppe har været hans projekt, bekræftes i et brev af 14. marts 1900. Det findes i Det kgl. Biblioteks Brevsamling, og er fra Marie Marstrand til Charlotte og Ludvig Schrøder. Hun skrev: "Jeg kunne slet ikke opgive tanken om at få det kønne kunstværk til Askov Højskole efter at have set den smukke sal med den forventningsfulde hvide væg. Da fru Slott-Møllers er nogle dage i København på gennemrejse til Italien, har jeg været dristig nok til at lade hende besørge det over til Askov på sin risiko, betalingen er min risiko, men da især Beck fra Århus har hjulpet mig så godt, så tynger det mig ikke mere. Da vil De en af dagene få 3 kasser oversendt, som vel blive stående til deres arkitekt Karl? Schrøder kan lede opsætningen. Tør jeg overlade denne del af sagen til Dem, jeg ved jo, De er en handlingens mand, så det varer nok ikke længe inden festsalen er i stand til at modtage sin sædvanlige flok unge piger. Gid så dette kunstværk må stemme sindene og varme hjertebunden, så Deres og de mange andre taleres ord må falde som dug i dale og mangt et lille hjertesud spire derved."

Til sammenligning er her øverst et udsnit af himlen på relieffet i Askov, og nederst samme udsnit, men fra relieffet i udstillingen, det der tilhører Teaterhøjskolen Rødkilde.

Afsenderen havde i sin tid været elev på Askov Højskole, og var gift med Københavns borgmester, Jacob Marstrand. Denne var en nær ven af Ludvig Schrøder, hvilket en del bevaret korrespondance vidner om. Brevets retskrivning med å og navneord med småt viser, at Marie Marstrand var af højskolens inderkreds, hvor vores tids retskrivning fandt indpas længe inden den blev gængs i det øvrige samfund. Hun kaldte Ludvig Schrøder en handlingens mand, og var selv en handlingens dame – han synes ikke at have haft andet valg end at tage imod! Desværre har det ikke været muligt at finde hans svar.

I brevet henviser Marie Marstrand til højskolens arkitekt, men sammenblander forstanderens to nevøer, keramikeren Karl Schrøder (rigt repræsenteret i samlingen på Vejen Kunstmuseum), der på denne tid bl.a. arbejdede med alterbordsforsiden til Valgmenighedskirken i Askov og dennes bror, der tog let navneforandring, arkitekten Rolf Schroeder. Ud over Valgmenighedskirken har han tegnet en lang række af Askov Højskoles bygninger, deriblandt *Hvide Hus* og *Røde Hus* fra 1898 samt i 1905 den kvadratiske foredragssal, hvis fire hjørner indvendigt er skåret af, så man gennem den lille trekantede entré træder ind i en egal 8-kantet foredragssal – i ånden som et dåbskapel i pagt med Grundtvigs tanker om dåbens centrale betydning.

Marie Marstrand sørgede ved egen drift og betaling for at få foredragssalen udsmykket. Da den nye foredragssal kom til i 1905 overgik den tidligere til at være spisesal for skolens mandlige elever, og blev i 1958 revet ned. Relieffet fik siden sin nuværende placering i avisstuen.

Dagmarrelieffets centrale placering på Erik Henningsens berømte maleri af Ludvig Schrøder på talerstolen på Askov Højskole førte til en dialog med Ribe Kunstmuseum om evt. udlån af deres mindre skitse til det store billede, der hænger på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot. Fra Ribe svarede Dagmar Warming, at maleriet på grund af museets lukning under den gennemgribende istandsættelse fint kunne rejse til Vejen under Slott-Møllers udstillingen, for derefter straks at rejse videre til Hirschsprungs Samling, hvor et udvalg af Ribesamlingen vil være på visit under renoveringen.

Erik Henningsens maleri er et centralt stykke af Danmarks højskolehistorie – og dermed også centralt for forståelsen af Vejen Kommune, der rummer både verdens første højskole, Rødding Højskole, der blev grundlagt i 1844, og dertil Askov Højskole, der under Ludvig Schrøders ledelse fra 1865 var med til at forme alt det, der med tiden er blevet indbegrebet af dansk højskole, og hvis normer på mange punkter er blevet grundlaget for det moderne danske samfund.

Ud over skildringen af *Gründeren* på talerstolen ses på maleriet også dennes hustru, Charlotte, hans datter Ingeborg og dennes mand, Jacob Appel og deres datter *Pip*, Margrethe Christiansen, samt højskolefolkene Heinrich Nutzhorn, Poul la Cour, Poul Bjerger, Anna og Jenny la Cour samt H. F. Feilberg, som billedhugger Niels Hansen Jacobsen har portrætteret. Busten står i Vejen Kunstmuseums *Skulptursal*, og museets gipseksempel er for tiden udskiftet med marmorudgaven, der er indeponeret fra Ribe Kunstmuseum. Blandt tilhørerne er også pastor Axel Helweg, Jørgen Kirkegård, Frederik Hansen (planteavlstationen ved Askov) samt den vakse unge tilhører forrest til venstre, Vejen Kunstmuseums arkitekt Niels Ebbesen Grue. ■

Niels Hansen Jacobsen betragter sin portrætbuste af H. F. Feilberg. Den står p.t. i Vejen Kunstmuseums Skulptursal i en marmorudgave, der er indeponeret fra Ribe Kunstmuseum, mend de bygger om.

Agnes Slott-Møller værkstedsdag på billedskoleloftet

Lørdag den 12. september kl. 11-15 – altså dagen inden det absolut sidste udkald for at se Agnes Slott-Møller udstillingen – afholder billedhugger Sophus Ejler Jepsen værkstedsdag på Vejen Billedskoles loft. Med afsæt i den aktuelle udstilling vil der blive arbejdet ud fra Agnes Slott-Møllers akvareller, folkeviser og hendes fascinerende arbejde med billedernes rammer. Deltagelse er gratis – alle er velkomne, så længe plads haves! ■

LOUISE FRIBO OG CAROL CONRAD

Koncert fredag den 25. september kl. 19.30

Sopranen Louise Fribo er en af vores mest alsidige kunstnere. Hun spænder over opera, musical, pop, danske sange og skuespil. Hun brød igennem som syngende og flyvende julekalender-fe på TV2 sideløbende med sin medvirken i musicalsuccesen *Les Misérables* på Østre Gasværk Teater.

Hendes professionelle løbebane begyndte i 1986 på Bush Davies School i England, hvor hun blev uddannet som danser, sanger og skuespiller. Hun debuterede umiddelbart efter uddannelsen på *CATS* i Hamborg og har efterfølgende spillet denne forestilling over 700 gange, størstedelen i musicalens mekka, West End i London.

I en alder af 21 år blev hun opdaget i Odense Teaters opsætning af *Les Misérables* af Morten Grunwald, som engagerede hende til at syngede det krævende parti som Cunegonde i Bernsteins *Candide* på Østre Gasværk Teater. Som den yngste nogensinde i denne rolle blev det hendes gennembrud ved teatret, og hun fik bl.a. Marguerite Vibys Hæderslegat for præstationen.

Siden er det gået slag i slag med medvirken i *Les Misérables*, *Prins Tordenskiold*, *CATS* (London), *Sebastians Cyrano*, *Snedronningen*, *Piraterne fra Penzance* m.m. Hun har medvirket ved utallige koncerter med mange af landets orkestre, og

hun har indspillet fire plader i eget navn. Senest den klassiske CD Coloratura Soprano med Storstrøms Kammerensemble. Louise Fribo har nu uddannet sig til operasanger på Operaakademiet. Hun debuterede på Det Kgl. Teater som Barbarina i Figaros Bryllup i 2004 og fik samme år sin internationale debut i Lübeck som Zerbinetta i Richard Strauss' Ariadne på Naxos. Hun fik senere en cover-contract på denne rolle ved La Scala operaen i Milano. Hun har debuteret på Salzburg Festivalen i Mozarts Il Sogno di Scipione og blev i denne forbindelse profileret i festivalens Generation con Brio serie. Ydermere er forestillingen indspillet på DVD af Deutsche Grammophon.

Louise Fribo synger nu jævnligt på Europas operascener – har bl.a. sunget Nattens Dronning i Bonn og på Volksoper Wien, Fiakermilli i Hamborg samt Blondchen på Deutsche Oper am Rhein.

For sin Olympia - den mekaniske dukke i Hoffmanns Eventyr - som hun sang på Operaen i København, modtog hun en Reumert og er just blevet engageret af operaen i Lübeck til at synge det ekvilibristiske parti som Ariel i Thomas Adés The Tempest. Forude venter også hovedrollen i Sebastians nye musical Jernbyrd på Taastrup Teater samt Frasquita i Carmen på Operaen i København.

Carol Conrad er født i Chicago og uddannet som pianist ved The University of Southern California og The Juilliard School of Music i New York. Hendes lærere var Abbey Simon, John Perry og Gwendolyn Koldofsky. Hun har desuden deltaget i mesterkurser hos Emmanuel Ax, Robert Levin, Leon Fleischer, Menahem Pressler, Karl-Heinz Kämmerling og Ton Koopman. Carol Conrad har siden 1993 virket som repetitør og akkompagnatør ved Det Kgl. Teater, Det Kgl. Danske Musikonservatorium, Det Ny Teater, Det Jyske Opera, Det Ny Opera, Operaakademiet, Carl Nielsen International Competitions, og Danmarks Radio og er nu fastansat som solo repetitør ved Det Kongelige Teaters Opera afdeling.

Allerede fra studietiden har hun imidlertid arbejdet som akkompagnatør og repetitør ved The Juilliard Opera Center, The Juilliard School of Music, Aspen Music Festival, Riverside Chorale osv. Ved The Juilliard School of Music har hun akkompagneret til mesterkurser med fremtrædende kunstnere som Luciano Pavarotti, Leontyne Price, Arlene Auger, Simon Estes, Yo-Yo Ma, Wynton Marsalis, Lynn Harrell og Dorothy Delay. Carol Conrad har modtaget en lang række priser og stipendier, bl.a. Victor Schiølers legat, Leven, Kleppel & Dubinsky Fund stipendier, Frinna Awerbuch International Piano Competition, New York, Jersey Young Artists Competition, New York, Chicago Musical Arts Society Musikpris, MacDowell Artists Society Musikpris. Carol Conrad optræder som solist, kammermusiker og akkompagnatør ved koncerter i Tyskland, Sverige, Danmark, Norge, Frankrig og USA og er en anerkendt producer /musikalske arrangør med adskillige CD-inspilninger på samvittigheden.■

Carol Conrad

INTERNETTETS VELSIGNALSER – ELLER: HISTORIEN OM ET BRONZEPORTRÆT

Af Teresa Nielsen, museumsleder

Når den moderne teknologi ikke makker ret, kan man til tider forbande den. Men skal der søges information, overraskes man ofte over Internettets mulighed for lynhurtigt at forbinde oplysninger og personer på tværs af landegrænser.

Internettet kan Vejen Kunstmuseum takke for mange af samlingens gaver samt for en strøm af oplysninger om kunstnere og værker med tilknytning til museet. Her følger et eksempel fra først på året 2009, da webansvarlige Heidi Müller havde scannet og lagt de ældre årsberetninger ud på museets hjemmeside. Straks kom der en mail fra Paris. Afsenderen var en efterkommer til modellen til billedhugger Willie Wulffs ”Portræt af en Digter”. Gennem lidt detektivarbejde åbnede mailen for en længere fortælling.

Bemærk at billedhugger Willie Wulff signerer sit portræt af den unge digter med et enkelt W med streg over – en gammel angivelse af dobbelt bogstav, altså WW. Gave i 1996 fra Ny Carlsbergfondet til Vejen Kunstmuseum.

*A mon ami
Arvid Enckell-Bronikowsky
W 1907.*

Under det landsdækkende projekt 125 års dansk skulptur viste Vejen Kunstmuseum i 1996 en stor og meget omtalt udstilling, der gjorde status over sammenslutningen *De frie Billedhuggere*. Den grundlagde Niels Hansen Jacobsen i 1904-1905 sammen med Rudolph Tegner, Viggo Jarl og Anders Bundgaard.

Clou'et i 1996 udstillingen var, at museet i Vejen er bygget op med to 8-kantede sale svarende til den skulptursal, som billedhuggerne fik J. F. Willumsen til at tegne til opførelse i København i 1905.

På basis af researchen fra mit speciale om sammenslutningen lykkedes det i 1996 at samle mange af de værker, der i de første år var udstillet hos *De frie Billedhuggere*, heriblandt busten udført af Paul Vilhelm kaldet Willie Wulff (1881-1962).

Den var udlånt fra Ny

Carlsbergfondet, men blev som gave overdraget til Vejen Kunstmuseum i forlængelse af udstillingen.

I 1996 var der ikke meget hjælp at hente på Internettet. Modelens identitet forblev en gåde, men ved hans venstre arm er der en fransk dedikation: *A mon ami Arvid Enckell-Bronikowsky*. Googler man nu navnet, er der fire henvisninger, der fastslår, at han var forfatter med finsk-svenske rødder. Meget andet får man ikke at vide.

Registreringskortet i Ny Carlsbergfondet afslører, at der tidligere var gjort identifikationsforsøg. Øverst stod der med blyant: *Spørg Kgl. Bibl. Hvem Digteren er*. Med kuglepen var tilføjet: *Vides ikke. * spørg Rømer, spørger S.A.S.* (grafikeren Jørgen Rømer var i mange år Vejen Kunstmuseums faglige konsulent) og i parentes følger oplysningen: *NB Billedhugger Willie Wulff var vist en medstifter til det, der blev S.A.S.* På bagsiden af kortet står med blyant: *Kunstnerens Søn er Billedhuggeren Per Linnemann Schmidt (se Weilbach II s. 269) boende i Fuglager pr. Fjenneslev* – en interessant oplysning, da Vejen Kunstmuseum i 2008 i den store keramikgave fra Per Andersen bl.a. fik en fin samling Palhus keramik udført af Per og Annelise Linnemann Schmidt. Videre stod der: *Den russiske Forfatter er ukendt paa det kgl. Bibliotek. Af kortet fremgår, at portrættet er kommet til Ny Carlsbergfondet i en mellemregning vedrørende Michael og Dragen springvandet, som Wulff i 1932 afsluttede i Slagelse. Midt i 70'erne var det på tale, at busten måske skulle på Danmarks Flyvemuseum, men kom det ikke, da: Museet endnu ikke er en Realitet, drøftes Muligheden af foreløbig Anbringelse hos S.A.S. Mere synes ikke at være sket inden Vejen Kunstmuseum lånte portrættet.*

Willie Wulff var en lovende billedhugger, der bl.a. i 1910 udførte et virtuost portræt af sølvsmeden Georg Jensen. Det er støbt i bronze til opstilling i Georg Jensen butikker rundt om i verden. Sin store opgave fik Wulff med *Michael og Dragen springvandet* til pladsen ved Skt. Miksels Kirke i Slagelse. Da havde Wulff allerede viet sig til den interesse, der kom til at fylde meget i hans liv – flyvningen. Fra 1918 til 1927 var han direktør for det af ham stiftede *Det danske Luftfartsselskab*, og fra 1943 var han medlem af repræsentantskabet. Sideløbende udstillede han dog også sine skulpturer.

Wulff var midt i 20'erne, da han udførte portrættet af den unge digter, der viser sig at være en af hans jævnaldrende. Modellen var Arvid Anders Enckell-Bronikowsky (1884-1967). En slægtsbog fortæller, at han var den yngste søn af Carl Enckell (1839-1921), en finsk officer i den russiske hær, og Helene Natalia Bronikowsky (1850-1923), der var født i Skt. Petersborg og døde i Helsinki som sin mand. De blev gift i 1875. Det lange navn, Arvid Enckell-Bronikowsky, benyttede han kun i sin første digtsamling, og kaldte sig ellers Arvid Enckell. Han voksede op i et kosmopolitisk hjem med mange sprog. Hans mors forældre var på faderens side polsk-russiske, og på moderens side tysk-russiske. Arvid Enckells øvrige søskende var Carl Johan Alexis, der siden blev finsk udenrigsminister. Det er hans barnebarn, Pierre Enckell, der er kilden

Willie Wulffs virtuose portræt fra 1910 af guldsmeden Georg Jensen står i bronze i deres butikker verden over.

til denne fortælling. Dertil var der broderen, Oscar Paul, der blev finsk general; Helene Alexandra Fatima, der blev gift med en englænder; og Albert Richard, forretningsmand. Børnene fødtes i Skt. Petersborg. De talte russisk med deres mor og svensk med deres far. Familien flyttede i 1885 til Fredrikshamn/Hamina, hvor faderen var direktør for den finske kadet skole, *Finska kadettkåren*. Arvid Enckell har på portrættet vist sin tilknytning til Rusland ved at bære en typiske russisk bondeskjorte, der lukker ved skulderen, og som særligt markant kendes fra fotografier af forfatteren Lev Tolstoj.

Sønnerne blev alle indskrevet på *Finska kadettkåren*, hvor Arvid Enckell var elev i 1895-1902. Han kom i 1903 på universitetet i Helsingfors, og blev i 1906 sendt på Landbohøjskolen i København. Det må være under opholdet dér, at han og Wulff traf hinanden. Senere studerede Arvid Enckell i Leipzig, Prag og slutteligt i Paris, hvor han tog sine juridiske eksamener, og fik i 1912 diplom for sin afhandling *La dissolution de la vie affective dans la démence*. I mellemkrigsårene var han en af direktørerne for det franske parfumefirma *De Luzy* samt for grammofoonfirmaerne *Progallia* og *Francis Salabert*. Under navnet André Enckell registrerede han i 1924 i Frankrig også grammofonselskabet *Symphonion*. Han mistede sin formue i 1939 og flyttede da hjem til Finland, men endte med at blive begravet i Paris på Père Lachaise kirkegården – vel en konsekvens af at han den 1. december 1938 giftede sig i Paris med Juliette Camille Delanoë (1891-1982). Fra 1941 havde han i Finland ansvar for de udenlandske radioudsendelser, og var ansat ved Statens Informationscentral, der senere rangerede under Udenrigsministeriet.

I kraft af sin familiebaggrund talte Arvid Enckell russisk, svensk, fransk og tysk. Han udgav over årene digtsamlinger på flere sprog og fungerede også som oversætter. Den skabende ånd, der fornemmes i portrættet, hvor han vågent sidder på spring med pennen, forløstes året efter, da han i 1908 i Helsingfors på svensk udgav digtsamlingen *Konstnårssträvan*, der også udkom samtidigt på tysk. I 1943 oversatte han fra russisk Leonid Soboleffs *Pansarskeppet* "*Generalissimus Suvo-roff*"; 1945 gjaldt det fra fransk Choderlos de Laclos' *Farliga förbindelser* og i 1948 Alfred de Vignys *Krigarlivets tvång och storhet*. På fransk udgav han i 1947 *La Démocratie en Finlande*, der året efter udkom på engelsk under titlen **Democratic Finland**. Fra finsk oversatte han Jukka Miesmaas *Survol de la Finlande* i 1953, Veli Merikoskis *Précis du droit public de la Finlande* i 1954 og Tauno Suontaustas *La Souveraineté des états* i 1955. Samme år skrev han forord til udgivelsen af Prosper Mérimées noveller, der udkom i to bind i Stockholm.

Se - alt dette sprang af, at en årsberetning blev lagt på Internettet! ■

ELOF RISEBYE - SORGENS MALER

Fernisering lørdag den 19. september kl. 15

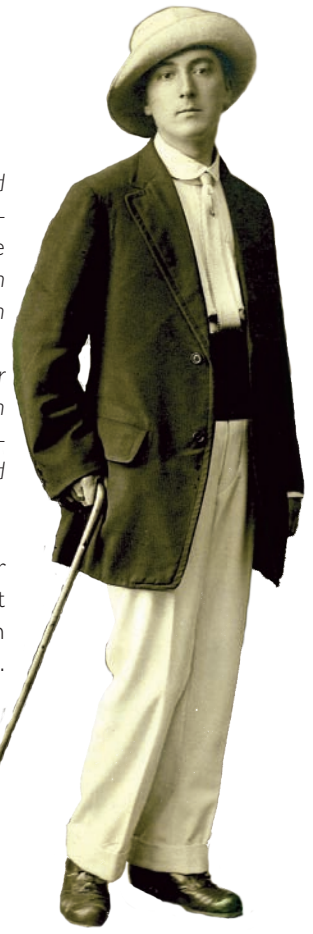
Af Teresa Nielsen, museumsleder

Over en lang årrække har Vejen Kunstmuseum gradvist arbejdet frem mod at vise en udstilling med værker af Elof Risebye (1892-1961) – en "kunstneres kunstner", der er kendt og skattet i en snæver kreds. En af ynderne er maleren Per Kirkeby, der aktuelt har inddraget Risebyes maleri "Ved en Vens Død" i sin installation på ARoS' "Happy Birthday" udstilling, der kan ses frem til den 6. september, hvorefter maleriet kommer til Vejen.

I den brede offentlighed er Risebye i dag så godt som ukendt trods stor berømmelse i 1930'erne og 40'erne. At han bringes frem netop på Vejen Kunstmuseum har flere årsager, men åndsmæssigt er hans værker beslægtet med Niels Hansen Jacobsens skulpturer. Begge har de taget livtag med de helt store følelser i livet – og særligt den mørke side.

Den direkte tilknytning til Vejen Kunstmuseum er den, at Risebye var Ejnar Nielsens højre hånd i arbejdet med glasmosaikken i portrummet under Stærekassen, København, og på østfacaden på museet i Vejen er indmuret et par prøvofelter til netop dét store projekt med bl.a. Risebyes initialer. Dertil har et af hans stærkeste og dystreste malerier, *Den sjælesyge*, også kaldet *Spændetrøjen* (1935) været i Vejen Kunstmuseums samling siden 1960, og i 1998 lykkedes det hos en af Ejnar Nielsens efterkommere at købe et af Risebyes meget stemningsfulde malerier fra serien *Bag Ruden* (1938), hvor en drømmende person ser ud på en fritflyvende fugl udenfor vinduet. Senest har museet som gave i 2007 modtaget Risebyes maleri *Ved Vievandet*, der konserveres op til udstillingen. Da der på Vejen Kunstmuseum er en stor grundsamling af Ejnar Nielsens værker, er det her oplagt at vise en udstilling, der perspektiverer dennes talentfulde medarbejder, og netop giver museets gæster mulighed for at opleve omfanget og kvaliteten af Risebyes eget værk.

For at forstå udviklingen i Risebyes produktion må man inddrage hans livsvigtige forhold til partneren, den talentfulde billedhugger Paul Kiærskou (1900-1933). Et udvalg af dennes værker vises også på udstil-

Portrætfotografierne af Elof Risebye er udlånt fra en privat samling.

I 1998 erhvervede museet fra Ejnar Niensens efterkommere Elof Risebyes maleri, "Bag Ruden" fra 1938. Inv. VKV 1111.

Elof Risebyes mosaik, Dødedans, der var udstillet i 1931, tilhører Kunstindustrimuseet, og udlånes til udstillingen i Vejen.

lingen, og han er repræsenteret i museets samling med en rådyrskulptur, der var i begrænset produktion hos Den kgl. Porcelainsfabrik.

På et tidspunkt, hvor homoseksualitet ikke var noget man talte om, har det været sin sag at dele sorgen over tabet af sin livsledsager. Ved Kiærskous uventede død var det gennem maleriet, at Risebye fik gennemlevet de voldsomme følelser af tabet. Han skabte ikon-stærke billeder af sorg, frygt og afmagt. Han malede sig ind til essensen af de alment gyldige store mørke følelser, som også Vejen Kunstmuseums hovedperson, Niels Hansen Jacobsen skildrede i fx *Døden og Moderen* fra 1892 og *Skyggen* fra 1897. For en tid blev Risebye "sorgens maler", men nåede også ud på den anden side til en ny, varmere palet med stemningsfulde billeder sydfra og især fra skoven ved hans hus i Gurre, lyse, lette skildringer ofte med de spinkle, elegante rådyr i centrum.

Udstillingen bygges op ud fra den Risebyesamling, som konsul Arne Nielsen skabte i Odense. Dertil vises værker fra privateje. De er dukket

op gennem omtale på museets hjemmeside og andre henvisninger. De suppleres med værker, der søges indlånt fra kunstmuseerne i Århus, Vejle, Tønder, Aabenraa, Viborg, Randers, Ålborg, Esbjerg, København, Kolding og Odense.

Til udstillingen udgiver museet en bog, der kan være med til at tegne et nuanceret billede af kunstneren, underviseren og det stærkt følende menneske Elof Risebye og billedhuggeren Paul Kiærskou. Den kommer til at omfatte: Et fyldigt udvalg af farvefotografier af Risebyes og Kiærskous værker, biografier for begge kunstnere, en artikel om Risebyes udsmykningsopgaver og hans arbejde med mosaik, hans egne artikler "Mosaikkunsten" samt om aftrækning af Sonnes frise på Thorvaldsens Museum. ■

“KALAK” AF KIM LEINE

Forfatteraften onsdag den 30. september kl. 19.30

Kim kommer som 17-årig til København for at bo hos sin far, der udsætter ham for seksuelt misbrug camoufleret som kærlighed.

Debutanten Kim Leines personlige beretning om et liv som incestoffer og stofmisbruger er barsk, men samtidig opløftende og livsbekræftende. Sprogligt er bogen i verdensklasse. Som 17-årig flygter Kim fra sin dybt religiøse familie i en lille norsk bygd ned til sin far i København. Faren elsker sin søn meget højt, og mener, at det er helt naturligt at vise det ved at forgrube sig seksuelt på ham. Kim får sat en stopper for overgrebene, men ikke uden ar og en forpint sjæl, som følger ham ind i voksenlivet.

Kim uddanner sig til sygeplejerske, bliver gift, får to børn og tilbringer det meste af tiden som reservelæge på Grønland – et land og et job han forelsker sig i. Lokalbefolkningen kalder ham en kalak, hvilket betyder “en skide grønlander”. Det er ment både som en kompliment og en hån.

Idet grønlandske natteliv bliver Kim eftertragtet af de, i bogstaveligste forstand, tandløse kvinder, som han bliver storforbruger af. Derudover udvikler han et heftigt stofmisbrug, der bliver skyld i, at han fratages sin arbejdsautorisation.

Kims misbrug og rastløshed får ham til at flygte fra alt, inklusive sig selv. Det bringer ham til Danmark, Norge og tilbage til hans elskede Grønland, hvor hans deroute ender helt ude på kanten, hvor man som læser tænker: “Nu er der ingen vej tilbage”. Heldigvis er dette mirakel af en bog beviset for, at han klarer den.

“Kalak” er til tider hardcore læsning og er ikke for sarte sjæle. Grønlands skyggeside med druk, misbrug og vold bliver skildret rått og usentimentalt. Det samme gør Kims forhold til stoffer eller mangel på samme:

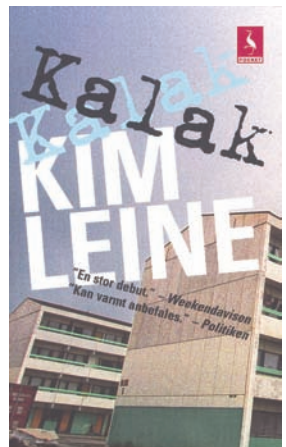
“Når jeg ikke har medicin på lager, bruger jeg fritiden til at gå lange ture ad glatte fortove. Oslo ligner et maleri af Munch. Mens kriget er inden i mig” Det er simpelthen bekendelseslitteratur på den gode måde. Bogens tone og grundstemning har en film noir-agtig smuk melankoli over sig, som berørte mig dybt, og som fik mig til at tænke på Nick Flynns poetiske erindringsbog “Endnu en lortemat i en røvsyg by”.

Kim Leine har begået en modig, vedkommende og gribende roman og til de heldige, der endnu ikke har læst “Kalak”: Glæd jer til en stor læseoplevelse. ■

Kim Leine

Foto Morten Holtum 2006

I 2003 afsluttede Morten Løbner Espersen sin udsmykning af det nye bibliotek i Hillerød – en opstilling af en række monumentalt store stentøjskrukker som den han nu har deponeret i Publikumsrummet på museet.

Foto Anders Sune Berg

MORTEN LØBNER ESPERSEN

- en deponeret krukke i Publikumsrummet

Af Teresa Nielsen, museumsleder

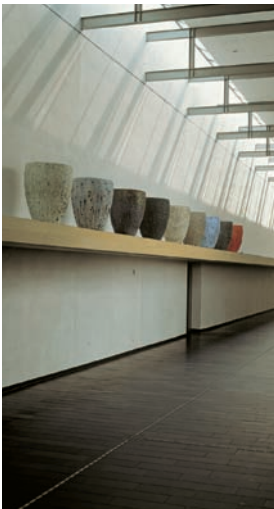
Under skrivearbejdet til museets seneste bog, "Keramik i lange baner" fik Morten Løbner Espersen min tekst til kommentering. Hans respons berigede den, og der kom noget helt andet ud af korrespondancen. Da talen faldt på hans store udsmykning til biblioteket i Hillerød, foreslog han, at museet kunne få en af hans prøvekrukker deponeret – jeg slog straks til. Den kom i hus op til åbningen af den store keramikudstillingen og har fået plads i Publikumsrummet midt mellem de to særudstillingssale. Med en broget glasur går den flot i spænd med gudmund lervads maleri ovenfor. Krukken er et markant supplement til hans værker i keramiksamlingen. De kom i 1998 og 1999 til museet som gaver fra Ny Carlsbergfondet.

Morten Løbner Espersen (født 1965) begyndte i 1986 at læse kunsthistorie ved Århus Universitet, men sprang fra efter få måneder. På egen hånd arbejde han med keramik i Huset i Århus og fulgte tegne- og grafikundervisning på Grafisk Skole for at søge ind på Skolen for Brugskunst, hvor han gik i årene 1987-89.

Efter de første tre år var han et år på udveksling i Paris på keramikafdelingen på École Supérieure des Arts Appliqués Duperré. Om opholdet fortæller han: "Jeg havde en meget kyndig kemilærer, der udfordrede mig med den viden, han havde fra sit arbejde på Manufacture de Sèvres. Han vidste alt om, hvordan man skulle sammensætte den perfekte, funktionelle glasur, og jeg begyndte at dyrke fejlene og de uønskede defekter, glasurer kan have. I Frankrig fik jeg øjnene op for det overdådige og opulente. Især var jeg fortabt i den samtidige, nu afdøde, Rene Ben-Lisa, Bernard Palissy, og art nouveau keramikens krystalglasurer. Det var i øvrigt i Paris, jeg mødte Yoshimi Futamura, som kom til at virke som min vigtigste lærer, med et venskab der har fortsat siden dengang."

Viden om hans indledende orientering mod grafikken kaster et særligt lys ind over Morten Løbner Espersens keramik. Fra debuten i 1992 og frem til i dag, har hans værker været præget af en strømlinet grafisk klar enkelhed - en rendyrkelse af den umønstrede form. Som en grafisk designer, men med både tegnepapiret og håndværkerens *hands on* keramiske skitser på drejeskiven, skaber han løbende serielle fornyelser og forandringer af den urgamle keramiske beholder.

Indsigtsfuldt og klart skriver han om sin teknik: "Jeg benytter en blanding af flere slags ler, hovedsageligt et engelsk industristentøjsler og varierende mængder lertøjsler. Det tilføres ekstra jernoxyd, som giver en dybere farve, øger sammensmeltningen med glasurerne og beriger stoffligheden både i leret og glasuren. Derudover tilsætter jeg leret store mængder chamotte – brændt, knust ler. Omtrent 75 % af

den masse, jeg arbejder med, består af sand og chamotte, som gør leret grovere og stærkere."

Mantraet *less is more* passer perfekt på Espersens rendyrkede former, men de er ikke dekorationsløse. I overfladen handler det om stoflighed, om besættelse, om at blive indfanget af glasurens muligheder. Da Vejen Kunstmuseums hovedperson Niels Hansen Jacobsen var i Paris, knap et århundrede før Espersen, regnedes keramikens kunstnere for troldmænd. Med livet som indsats kastede de alt hvad de ejede ind på at nå frem til nye glasurer. Men fra begyndelsen af 1900-tallet har mange oplysninger været tilgængelige som lange kemiske formler, der for specialiserede kemiingeniører som Nathalie Krebs og H.A.L. Madslund gav stof til et livs besættende arbejde. Som man fornemmer, at Hansen Jacobsen tog imod, hvad han fik forærende af keramikovnen, starter Espersen "bagvendt" i arbejdet med overfladerne. Hans mål er ikke at perfektionere gamle traditioner, men i stedet at starte, hvor overfladen ellers for det faglige blik kan synes ødelagt. Espersen optimerer effekten, og skriver: "Jeg kan vælge at starte helt fra bunden, som om jeg intet vidste om glasurudsmeltning, eller tage udgangspunkt i eksisterende opskrifter såvel som i det, der normalt anses for at være uønskede glasurdefekter, f.eks. kraterdannelser eller nålestik. Ud fra disse erfaringer beregner jeg nye sammensætninger, der kan opfylde mit behov, men i alle tilfælde rummer resultaterne en stor grad af uforudsigelighed."

Morten Løbner Espersen er en flittig udstiller. En markant udsmykning er det også blevet til i det nye bibliotek i Hillerød, 2003, hvor Espersen valgte at præge et stort, enkelt rum med ni rene, karakterfaste, ensformede, forskelligt glaserede krukker à ca. 1 meters højde. De ses på siden overfor, og én af prøvekrukkerne har nu har fået plads i Vejen Kunstmuseums *Publikumsrum*. ■

AUGUST

2009

Fredag den 7. kl. 18

"Open Night", Holsts boghandel, med overraskelser!

Lørdag den 22.

Udflugt til Augustenborg, Sønderborg og Åbenrå.
Henv. Ruth D. Hansen 75392080/25301900

Onsdag den 26. kl. 14

Afgang fra Rødding til Vejen, hvor Teresa Nielsen viser om i Agnes Slott-Møller udstillingen. Samkørsel. Kaffe i det fri. Henv. Else Schjødt Koch, tlf. 74841053.

Lørdag den 29. kl. 13 - 17

Foredrag om personligheder og historier i Erik Henningsens maleri fra Askov Højskole. *Læs mere her i bladet.*

SEPTEMBER

2009

Lørdag den 5. kl. 10.30 - 13.00

Fernisering Würth i Kolding, værker af spanieren Joan Mirò. Samkørsel. Henv. Else Schjødt Koch, tlf. 74841053.

Lørdag den 5. kl. 7.00 - 19.30

Heldagsudflugt til Føhr (udsolgt). Afgang fra Askov, Ludvig Schrødersvej kl. 6.45, fra Vejen Station kl. 7.00

7.-12. starter Vejen Billedskoles 9. semester

Torsdag den 10. kl. 19.30

Generalforsamling med underholdning ved musikskolens elever.

Lørdag den 12. kl. 11 - 15

Værkstedsdag. Folkeviser, akvareller og rammer.
Værkstedsleder: Sophus Ejler Jepsen

Lørdag den 19. kl. 15

Åbning af Elof Risebye udstillingen

Fredag den 25. kl. 14

Otto Frello udstillingen på Varde Museum. Mus. dir. Claus Kjeld Jensen viser om. Spisning på Cafe Borgerskolen, samkørsel. Henv. Solveio Holm. tlf. 74847131.

Fredag den 25. kl. 19.30

Koncert med Louise Fribo og Carol Conrad.
Pris: 125 kr: for medlemmer, øvrige 150 kr.

Onsdag den 30. kl. 19.30

Forfatteraften med Kim Leine, der fortæller om sin bog: Kalak, Pris: Oplyses i annonce i Vejen Avis.

OKTOBER

2009

Lørdag den 3. kl. 14

Fernisering i Galleri 46 "Den censurerede kunstudstilling", vises frem til den 18. oktober

Søndag den 4. kl. 15

Omvisning i Elof Risebye udstillingen ved Teresa Nielsen

13., 14. og 15., tirsdag-torsdag kl. 11-15

Mosaikværksted på billedskoleloftet ved Jette Löwen Dall og Beata Fabricius

Fredag den 23. - 26. november

Kunstudstilling på Vejen bibliotek med Ingrid Kathrine Villesen, kan ses i bibliotekets åbningstider:

Aktiviteter med grønt: Foreningen Kunst 6630

Aktiviteter med grå: Sydjysk Kunstforening

**VEJEN
KUNST
MUSEUM**

Østergade 4
6600 Vejen
75360482
museum@vejenkom.dk

Museets åbningstider:
Tirsdag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Lørdag – søndag kl. 11.00 – 17.00
Mandag lukket. Gratis adgang.